

KAZANIE
i
PRZEMÓWIENIA

PREDIGT
und
ANSPRACHEN

KAZANIE
i
PRZEMÓWIENIA

PREDIGT
und
ANSPRACHEN

Otwarcie nabożeństwa

Ks.: W imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego.

Ks. i Zb.: Amen.

Ks.: O, jak miłe są przybytki Twoje, Panie Zastępów! Dusza moja wzdycha i omdlewa z tęsknoty do przedsionków Pańskich. Serce moje i ciało woła radośnie do Boga żywego. (Ps 84, 2 – 3)

Tym słowem Psalmu 84 rozpoczynamy dziękczynne nabożeństwo w ewangelickim kościele Świętej Trójcy w Warszawie. Kościele, który po raz pierwszy został poświęcony Słowem Bożym i modlitwą 30 grudnia 1781 roku. Od tego dnia to miejsce, na którym jesteśmy, jest nadal uświęcane Słowem Boga i modlitwą. Dzisiaj patrząc na odnowiony kościół, prosimy Boga, aby to miejsce nadal służyło Bożej chwale dzisiaj i w przyszłości aż do paruzji Zbawiciela, objawienia pełni chwały Jezusa Chrystusa.

Kościół Świętej Trójcy jest ważnym i pięknym obiektem panoramy Warszawy. Jest jednym z bardzo charakterystycznych obiektów widocznych w kadrze także wtedy, kiedy na pobliskim pl. Józefa Piłsudskiego odbywają się najważniejsze wydarzenia dla naszej Ojczyzny. Dla mnie jest to symboliczne potwierdzenie trwałej i ważnej obecności naszej Parafii w życiu miasta stołecznego Warszawy i symboliczne potwierdzenie zakorzenienia Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce. Wreszcie to symboliczne potwierdzenie, że wypełnia się wizja ewangelickiego Kościoła w Polsce, którą tworzył i realizował ks. bp Juliusz Bursche ze swoimi współpracownikami – świeckimi i duchownymi.

Mamy prawo tak myśleć i mówić. To prawo daje nam ofiara krwi, cierpienia i prześladowania naszych Sióstr i Braci – także w okresie II wojny światowej. Kościół Świętej Trójcy spalony 16 września 1939 roku w skutek hitlerowskiego ataku jest znowu symbolicznym potwierdzeniem ogromu zniszczenia i cierpienia także ewangelików w Warszawie i w całej Rzeczypospolitej. Kościół Świętej Trójcy został odbudowany. Podniesiono go z popiołów, aby służył Bożej chwale. Był miejscem, w którym my grzesznicy odnajdujemy pojednanie z Bogiem i drugim człowiekiem. Mówimy do siebie nawzajem z głębi serca: „Wybaczam i proszę o wybaczenie!”

Eröffnung

Pfarrer.: Im Namen des Vaters, des Sohnes und des Heiligen Geistes.

Pfarrer und Gemeinde: Amen.

Ks.: Wie lieblich sind deine Wohnungen, HERR Zebaoth! Meine Seele verlangt und sehnt sich nach den Vorhöfen des HERRN; mein Leib und Seele freuen sich in dem lebendigen Gott. (Ps 84, 2 – 3)

Mit diesem Wort des Psalms 84 beginnen wir den Dankgottesdienst in der evangelischen St. Trinitatiskirche in Warschau. Einer Kirche, die am 30. Dezember 1781 zum ersten Mal mit dem Wort Gottes und Gebet eingeweiht wurde. Seitdem wird dieser Ort regelmäßig durch Gottes Wort und Gebet geheiligt. Heute, mit Blick auf die renovierte Kirche, beten wir zu Gott, dass dieser Ort auch weiterhin der Herrlichkeit Gottes diene - heute und in Zukunft, bis zur Parusie des Erlösers und Offenbarung der Fülle der Herrlichkeit Jesu Christi.

Die St. Trinitatis-Kirche ist ein wichtiges und schönes Objekt im Panorama von Warschau. Sie ist eines der charakteristischsten Bauwerke, die im Bild zu sehen sind, wenn z.B. wichtige Staatsfeier auf dem nahegelegenen Józef Piłsudski Platz fotografiert werden. Ich sehe sie auch als eine symbolische Bestätigung der ständigen und wichtigen Präsenz unserer Kirchengemeinde im Leben der Hauptstadt Warschau sowie eine symbolische Bestätigung der Wurzeln der evangelisch-augsburgischen Kirche in Polen. Und schließlich ist sie eine symbolische Bestätigung davon, dass die Vision der Evangelischen Kirche in Polen, die von Bischof Juliusz Bursche und seinen Mitarbeitern – Laien und Geistlichen – entwickelt und umgesetzt wurde, zur Erfüllung kam.

Wir dürfen so denken und sprechen. Dazu berechtigt uns das Opfer aus Blut, Leid und Verfolgung unserer Schwestern und Brüder – auch während des Zweiten Weltkriegs. Die am 16. September 1939 als Folge des nationalsozialistischen Angriffs verbrannte St. Trinitatiskirche ist wiederum eine symbolische Bestätigung für das Ausmaß der Zerstörung und des Leidens evangelischer Christen in Warschau und der gesamten Republik Polen. Die St. Trinitatiskirche wurde wieder aufgebaut. Sie wurde aus der Asche erhoben, um der Herrlichkeit Gottes zu dienen. Sie ist ein Ort, an dem wir Sün-

Dzisiejsze nabożeństwo to nie tylko wspomnienie historii sprzed 80 lat. Jesteśmy dzisiaj razem – Polacy, Szwedzi, Niemcy, Żydzi, przedstawiciele innych narodowości – by w sercu Warszawy pielęgnować życie w pojednaniu i pokoju w imię odpowiedzialności za ten świat przed Bogiem i przyszłymi pokoleniami.

Serdecznie witam wszystkich zgromadzonych, Was Siostry i Bracia w Chrystusie! Witam wśród nas przedstawicieli władz naszego Kościoła, z ks. biskupem Jerzym Samcem – zwierzchnikiem Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce oraz ks. biskupem Janem Cieślarem – zwierzchnikiem Diecezji Warszawskiej na czele, przedstawicieli różnych Kościołów. Jest nam ogromnie miło, że są z nami przedstawiciele naszych partnerskich Parafii z Katedry w Uppsali oraz Nadprobostwa i katedry w Berlinie. Witam przedstawicieli władz samorządowych, przedstawicieli władz państwowych, urzędów i instytucji, stowarzyszeń i fundacji, mediów, projektantów i firm, którzy przeprowadzili generalny remont konserwatorski naszego kościoła. Witam wszystkich, którzy oglądają nas i łączą się z nami za pośrednictwem transmisji internetowej.

ks. Piotr Gaś

der Versöhnung mit Gott und anderen finden. Nun sollen wir einander von ganzem Herzen sagen: „Ich vergebe und bitte um Vergebung!“

Der heutige Gottesdienst dient nicht nur der Erinnerung an die 80-jährige Geschichte. Wir sind heute zusammen – Polen, Schweden, Deutsche, Juden und andere Nationalitäten – um ein Leben der Versöhnung und des Friedens im Herzen Warschaus im Geiste der Verantwortung vor Gott und zukünftigen Generationen für diese Welt zu pflegen.

Ich heiße euch alle, Schwestern und Brüder in Christus, herzlich willkommen! Ich begrüße unter uns Vertreter der Leitung unserer Kirche, Bischof Jerzy Samiec – den leitenden Bischof der Evangelisch-Augsburgischen Kirche in Polen und Bischof Jan Cieślak – den leitenden Geistlichen der Diözese Warschau, sowie Vertreter anderer Kirchen. Wir freuen uns sehr, Gäste aus unserer Partnergemeinden: der Domgemeinde in Uppsala und der Oberpfarr- und Domgemeinde zu Berlin bei uns zu haben. Ich begrüße die Vertreter der lokalen Selbstverwaltung, sowie Vertreter der Regierung, staatlicher Behörden und Institutionen, Verbände und Stiftungen, Medien, Planer sowie Firmen, die die generelle denkmalgerechte Sanierung unserer Kirche durchgeführt haben. Wir begrüßen auch alle, die mit uns über das Internet verbunden sind.

Pfr. Piotr Gaś

Przemówienie w imieniu Rady Parafialnej podczas dziękczynnego nabożeństwa z okazji zakończenia generalnego remontu konserwatorskiego kościół Świątej Trójcy

Przewielebni Księża Biskupi,

Drodzy Goście z Niemiec i Szwecji,

Szanowni Państwo, Drogie Siostry i Bracia!

Kościół Świątej Trójcy przy pl. Małachowskiego 1 jest szczególnym miejscem na mapie Warszawy. Od momentu wybudowania w latach 1773-1781 – licząc od rozpoczęcia prac projektowych autorstwa Szymona Bogumiła Zuga – wpisał się w kulturę, tradycję i historię naszego miasta. Kościół Świątej Trójcy jest pamiątką dziejów polskiej Reformacji, obiektem o unikalnej architekturze sakralnej, świadkiem i zarazem ofiarą zmagania Polski o odzyskanie i obronę niepodległości, a dziś miejscem wielu ważnych wydarzeń religijnych i kulturalnych. Jest także symbolem wkładu polskich luteran w życie gospodarcze, społeczne, polityczne i kulturalne naszego kraju.

16 września 1939 r. jest ważną i tragiczną datą w dziejach naszego kościoła. Po wybuchu II wojny światowej, w trakcie niemieckich bombardowań Warszawy, kościół spłonął. Zniszczono drewnianą kopułę i wyposażenie budynku wraz z witrażami i organami. Powojenna odbudowa kościoła miała miejsce w latach 50., a ponowne poświęcenie świątyni w czerwcu 1958 r.

Mimo kilku okresowych renowacji odbudowany przed blisko 60 laty kościół wymagał od dawna gruntownego remontu. Mając na względzie historię i znaczenie kościoła Świątej Trójcy na religijnej i kulturalnej mapie Warszawy, Rada Parafialna podjęła w 2015 r. decyzję o rozpoczęciu prac przygotowawczych do generalnego remontu konserwatorskiego – pierwszego w tej skali od lat 50., kiedy odbudowano kościół po zniszczeniach wojennych. Podczas prac remontowych postanowiono skorzystać z najnowszych technologii i trendów w budownictwie. Dostosowano kościół dla potrzeb osób niepełnosprawnych instalując m.in., windę i pochylnię. Wymieniono większość

Ansprache im Namen Kirchengemeinderates

während des Dankgottesdienstes zum Abschluss der denkmalgerechten Sanierung der St. Trinitatiskirche

Hochwürdige Bischöfe,

Liebe Gäste aus Deutschland und Schweden,

Sehr geehrte Damen und Herren,

Liebe Schwestern und Brüder!

Auf dem Stadtplan von Warschau ist die St. Trinitatiskirche an Małachowskiego Platz 1 ein ganz besonderer Ort. Seit ihrer Errichtung in den Jahren 1773-1781 (gezählt seit dem Beginn der Planungsarbeit von Szymon Bogumił Zug), ist sie ein fester Bestandteil der Kultur, Tradition und Geschichte unserer Stadt gewesen. Die St. Trinitatiskirche erinnert an die Schicksale polnischer Reformation. Sie ist ein einzigartiges Beispiel sakraler Architektur, Zeugin und zugleich Opfer der Kämpfe um die Erlangung und Erhaltung der Unabhängigkeit Polens, und heute – ein Ort, wo wichtige religiöse und kulturelle Veranstaltungen stattfinden. Sie symbolisiert auch den Beitrag polnischer Lutheraner zum wirtschaftlichen, sozialen, politischen und kulturellen Leben unseres Landes.

Der 16. September 1939 war ein wichtiger und tragischer Tag in der Geschichte unserer Kirche. Nach dem Ausbruch des Zweiten Weltkriegs, während der deutschen Bombardierungen von Warschau, brannte die Kirche nieder. Die Holzkuppel und Innenausrüstung mit Buntglasfenstern und Orgel wurden zerstört. Der Wiederaufbau der Kirche nach dem Krieg erfolgte in den 1950er Jahren, die Neueinweihung im Juni 1958.

Trotz mehrerer regelmäßiger Reparaturen musste die vor fast 60 Jahren wiederaufgebaute Kirche gründlich saniert werden. In Anbetracht der Geschichte und Bedeutung der St. Trinitatiskirche in der religiösen und kulturellen Landschaft von Warschau beschloss der Kirchengemeinderat im Jahr 2015, Vorbereitungen auf eine generelle, denkmalgerechte Sanierung einzuleiten (die erste ihrer Art seit den 1950er Jahren, als die Kirche nach dem Krieg

instalacji: wentylację, hydrantową, wodną i kanalizacyjną, przeciwpożarową i teletechniczną. Wymieniono okna, poszycie kopuły i jej izolację termiczną. Zdecydowanie poprawiono komfort korzystania z kościoła poprzez wymianę ławek, krzeseł, foteli na emporze I. Oprawę kościoła zapewniają nie tylko pięknie odrestaurowane dzieła sztuki, złocenia, posadzka i parkiety, ale także nowy system iluminacji świetlnej. W kolejnych latach planujemy jeszcze wymianę ram zewnętrznych okien w celu poprawy termoizolacji kościoła, a także adaptację podziemi czyli Lutheraneum oraz odnowienie elewacji zewnętrznych. Nie widzimy tego na co dzień, ale działania konserwatorskie objęły także krzyż na kopule kościoła.

Prace projektowe i remontowe trwały od 2015 do 2019 roku. Cieszymy się, że, z Bożą pomocą, pomimo różnych niespodziewanych wydarzeń, przebiegły bezpiecznie, sprawnie i bez poważnych zakłóceń. Efekt prac, który możemy dziś podziwiać to zasługa wielu osób z różnych firm i instytucji, którym winni jesteśmy wdzięczność i którym chcemy dziś bardzo gorąco podziękować. W pracach projektowych, remontowych i dotyczących wyposażenia wnętrz uczestniczyły: Pracownia projektowa inż. arch. Macieja Mazgaja, w tym Panowie Maciej Mazgaj i Patryk Ryczko, arch. Piotr Żabicki – projektant prac prowadzonych na kopule świątyni, główny wykonawca prac remontowych Mosaicon Maria Potz Sp. z o.o. z Panami Michałem i Maksymilianem Potzami na czele, 3Deiling Sp. z o.o., Ciałbud Sp. z o.o. pod kierunkiem prezesa Pawła Ciałkowskiego, Elbit, Auruem, Pracownia Ludwisarska Jana Felczyńskiego, OpolKN Service Sp. z o.o., Almet, Woodart Lesława Cypryjskiego w Warszawie, Mira-Klim Wentylacja-Klimatyzacja-Automatyka z siedzibą w Legionowie, EBS Sp. z o.o. z siedzibą w Kielcach, Nowy Styl Sp. z o.o., Kodymex Jacek Kodym, Rextorn Metalwork, Strzał-Flor, Mielczarek-Kulak Artystyczna Pracownia Wyrobów Oświetleniowych w Warszawie i Winda Warszawa Sp. z o.o.

W pracach remontowych czynnie uczestniczyli też pracownicy naszej Parafii, którym bardzo dziękujemy za wszystkie dodatkowe godziny spędzone na placu budowy.

Jesteśmy wdzięczni za efektywną współpracę osobom i instytucjom, które miały pod nadzorem prace budowlane: drogiej Pani inż. Jolancie Fabiszewskiej, która od początku do końca pełniła, wraz ze współpracownikami, nadzór nad sprawnym i bezpiecznym przebiegiem inwestycji. Podziękowania należą się również Stołecznemu i Mazowieckiemu Województwie-

wieder aufgebaut wurde). Man hat entschieden, bei den Sanierungsarbeiten die modernsten Bautechniken und -trends anzuwenden. Die Kirche wurde an die Bedürfnisse von Menschen mit Behinderungen angepasst, unter anderem durch die Installation eines Aufzugs und einer Rampe. Die meisten technischen Anlagen wurden ausgetauscht: Lüftungs-, Hydranten-, Wasser- und Abwasser-, Brandschutz- und Telekommunikationsanlagen. Ersetzt wurden die Fenster, die Verkleidung und Wärmedämmung der Kuppel. Der Nutzungskomfort der Kirche wurde durch den Austausch von Bänken, Stühlen und Sesseln in der 1. Empore deutlich verbessert. Die einzigartige Ausstrahlung der Kirche wird nicht nur von schön restaurierten Kunstwerken, Goldverzierungen, Böden und Holzparketten, sondern auch von einem neuen Beleuchtungssystem unterstützt. In den kommenden Jahren planen wir noch den Austausch der Außenfensterrahmen, um die Wärmedämmung der Kirche zu verbessern, sowie die Anpassung des Kellerraumes (Lutheraneum) und die Erneuerung der Außenfassaden. Wir sehen es nicht jeden Tag, aber die Restaurierungsarbeiten umfassten auch das Kreuz auf der Kuppel der Kirche.

Die Planungs- und Sanierungsarbeiten dauerten von 2015 bis 2019. Wir sind froh, dass sie mit Gottes Hilfe trotz verschiedener unerwarteter Ereignisse sicher, effektiv und ohne schwerwiegende Störungen verlaufen sind. Die Ergebnisse der Arbeit, die wir heute bewundern können, sind vielen Menschen aus verschiedenen Unternehmen und Institutionen zu verdanken - Ihnen möchten wir heute sehr herzlich danken. An den Planungs-, Sanierungs- und Innenausbauarbeiten haben teilgenommen: aus dem Designbüro Maciej Mazgaj – die Architekten Maciej Mazgaj und Patryk Ryczko; Architekt Piotr Żabicki – Planer der Arbeiten an der Kuppel, Generalunternehmer der Sanierung war die Firma Mosaicon Maria Potz Sp. z o.o. mit Herrn Michał und Maksymilian Potz am Steuer, 3Deiling Sp. z o.o., Ciałbud Sp. z o.o. unter der Leitung von Geschäftsführer Paweł Ciałkowski Ciałkowski, Elbit, Auruem, Rotgießerei Jan Felczyński, OpolKN Service Sp. z o.o., Almet, Wo odart Lesław Cypryjski in Warschau, Mira-Klim Wentylacja-Klimatyzacja-Automatyka mit Sitz in Legionowo, EBS Sp. z o.o. mit Sitz in Kielce, Nowy Styl Sp. z o.o., Kodymex Jacek Kodym, Rextorn Metalwork, Strzał-Flor, Mielczarek-Kulak Fachbetrieb für künstlerische Beleuchtungsprodukte in Warschau und Winda Warszawa Sp. z .o.o.

Die Mitarbeiter unserer Gemeinde haben sich aktiv an den Renovierungsarbeiten beteiligt. Für diese zahlreichen Überstunden auf der Baustelle möchten wir Ihnen herzlich danken.

mu Konserwatorowi Zabytków, Urzędowi Miasta Warszawy, a szczególnie Wydziałowi Architektury i Budownictwa, Państwowemu Inspektoratowi Nadzoru Budowlanego, Państwowemu Inspektoratowi Sanitarnemu oraz ekspertom w zakresie bezpieczeństwa pożarowego i jednostkom Państwowej Straży Pożarnej uzgadniającym dokumentację w zakresie zabezpieczenia naszej świątyni.

Dziękujemy konserwatorom zabytków, którzy przeprowadzili konserwację ruchomych zabytków i dzieł sztuki – obrazów Stefana Norblina, Paula Händlera, Wojciecha Gersona, rzeźby Józefa Trenarowskiego, zabytkowych mebli.

Dziękujemy także osobom, które zapewniały bezpieczeństwo prawne wszystkich naszych działań: kancelarii SWKS, a w szczególności Pani mec. Marcelinie Sosnowskiej-Rudnik. A także naszym doradcom w zakresie pozyskiwania środków pomocowych, w tym Panu Jackowi Kozłowskiemu.

Remont kościoła Świętej Trójcy był również bardzo poważnym przedsięwzięciem finansowym, na które musieliśmy pozyskać środki z różnych źródeł. Bez współpracy instytucji finansujących nigdy nie dalibyśmy rady zmierzyć się z tym zadaniem. Ogółem koszt remontu wyniósł ponad 24,5 mln złotych. Kwotą ponad 3 milionów złotych wsparł nas Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego województwa mazowieckiego). 1,5 miliona złotych otrzymaliśmy z Miasta Stołecznego Warszawy. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego przyznało nam dotacje na łączną kwotę 940 tysięcy złotych a z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji otrzymaliśmy ponad 250 tysięcy złotych. Wszystkim darczyńcom i osobom zaangażowanym w proces pozyskiwania dotacji i środków pomocowych serdecznie dziękujemy.

Największa część kosztów remontu została pokryta ze środków własnych Parafii, w tym kredytu inwestycyjnego zaciągniętego z Banku PKO BP SA. Jesteśmy bardzo wdzięczni Zarządowi, Dyrekcji Regionalnej oraz Dyrekcji i pracownikom I Oddziału Banku PKO BP SA za sprawne przeprowadzenie tego niestandardowego procesu kredytowego.

W trudnym momencie oczekiwania na środki z kredytu nie zawahała się również przyjąć nam z pomocą Parafia Ewangelicko-Augsburska z Łodzi, udzielając krótkoterminowej pożyczki. Jesteśmy Wam bardzo wdzięczni.

Wszystkie wymienione i nie wymienione z imienia i nazwiska osoby, firmy i instytucje wniosły swój wielki wkład w prace renowacyjne. W imieniu Rad

Wir sind dankbar für die fruchtbare Zusammenarbeit mit Personen und Institutionen, die die Bauarbeiten unter Aufsicht hatten: Frau Jolanta Fabiszewska, die von Anfang bis Ende zusammen mit ihren Kollegen den effizienten und sicheren Ablauf der Investition beaufsichtigte. Unser Dank gilt auch dem Denkmalpfleger der Hauptstadt und der Woiwodschaft Masowien, der Warschauer Stadtverwaltung, insbesondere der Abteilung für Architektur und Bauwesen, der Nationalen Aufsichtsbehörde für Bauwesen, der Nationalen Sanitärinspektion, den Brandschutzexperten und den staatlichen Feuerwehrestellen, die die Brandschutzdokumentation genehmigten.

Wir danken den Konservatoren, die bewegliche Denkmäler und Kunstwerke – Gemälde von Stefan Norblin, Paul Händler, Wojciech Gerson, Skulpturen von Józef Trenarowski, antike Möbel – restauriert haben.

Unser Dank gilt auch denjenigen, die für all die Maßnahmen Rechtssicherheit geschaffen haben: der Kanzlei SWKS Rechtsanwälte und insbesondere Frau Marcelina Sosnowska-Rudnik, sowie unseren Beratern im Bereich der Fördermittelgewinnung, darunter Herr Jacek Kozłowski.

Die Sanierung der St. Trinitatiskirche war auch ein sehr bedeutendes finanzielles Unterfangen, wofür wir Mittel aus verschiedenen Quellen zusammenbringen mussten. Ohne die Zusammenarbeit der Finanzinstitute hätten wir uns dieser Aufgabe nie stellen können. Die Gesamtkosten der Sanierung beliefen sich auf über 24,5 Millionen PLN. Mit dem Betrag von über 3 Mio. PLN hat uns der Europäische Fonds für regionale Entwicklung (im Rahmen des regionalen Operationellen Programms der Woiwodschaft Masowien) unterstützt. 15 Mio. PLN erhielten wir von der Hauptstadt Warschau. Das Ministerium für Kultur und nationales Erbe gewährte uns Zuwendungen in Höhe von 940 Tausend PLN und das Ministerium für Inneres und Verwaltung stellte uns über 250 Tausend PLN zur Verfügung. Wir danken allen Spendern und Personen, die am Prozess der Beschaffung von Zuwendungen und Hilfsmitteln beteiligt waren.

Der größte Teil der Sanierungskosten wurde durch die Eigenmittel der Gemeinde gedeckt, darunter durch ein Investitionsdarlehen von der Bank PKO BP SA. Wir sind dem Vorstand, der Regionaldirektion, der Direktion und den Mitarbeitern der 1. Filiale der PKO BP SA Bank für die effiziente Durchführung dieses ungewöhnlichen Finanzierungsprozesses sehr dankbar.

Parafialnych: poprzedniej i obecnej kadencji, a także wszystkich Parafian jeszcze raz bardzo Wam wszystkim dziękujemy i zapraszamy w przyszłości do kościoła na wydarzenia, które będziemy w nim organizować.

W imieniu obecnej Rady Parafialnej, która miała zaszczyt kontynuować i dokończyć prace remontowe składam gorące podziękowanie dla Rady Parafialnej poprzedniej kadencji z Prezesem Rady ks. Proboszczem Piotrem Gasiem i Wiceprezesem Rady, kuratorem Andrzejem Weigle na czele. Dziękujemy za Waszą wizję, odwagę, czas i pracę włożoną we właściwe przygotowanie i realizację remontu.

Na koniec, podziękowania kierujemy również do naszych Sióstr i Braci z Parafii Świętej Trójcy. To dzięki środkom Parafii – za Waszą zgodą – udało się ten remont wykonać. To Wy zaufaliście nam i zgodziliście się na zaciągnięcie kredytu na ten cel. I to Wy przez czas remontu cierpliwie znosiliście niewygody z nim związane. Dziś jednak, gdy jesteśmy w środku naszego kościoła możemy śmiało powiedzieć: Było warto! Dziękuję za uwagę.

Igor Chalupec

Wiceprezes Rady Parafialnej, Kurator Parafii

In einem schwierigen Moment, in dem wir auf die Mittel aus dem Kredit warteten, kam uns die Evangelisch-Augsburgischen Gemeinde in Lodz ohne Zögern zur Hilfe und gewährte uns ein kurzfristiges Darlehen. Wir sind Ihnen sehr dankbar

Alle erwähnten und viele nicht erwähnte Personen, Unternehmen und Institutionen haben einen großen Beitrag zu den Sanierungsarbeiten geleistet. Im Namen des vorigen und des derzeitigen Kirchengemeinderates sowie aller Gemeindemitglieder möchten wir Ihnen allen noch einmal danken und sie zu den Veranstaltungen, die wir in der Zukunft in der Kirche organisieren werden, herzlich einladen.

Im Namen des derzeitigen Kirchengemeinderates, welcher die Ehre hatte, die Sanierungsarbeiten fortzusetzen und abzuschließen, möchte ich den Kirchengemeinderäten der vorangegangenen Amtszeit mit dem Präsidenten des Rates, Pfr. Piotr Gaś und dem Vizepräsidenten des Rates, dem Kurator Andrzej Weigle an der Spitze, herzlich danken. Vielen Dank für Ihre Vision, Ihren Mut, Ihre Zeit und Ihre Arbeit an der sachgemäßen Vorbereitung und Durchführung der Sanierung.

Zum Schluss vielen Dank auch an unsere Schwestern und Brüder der St. Trinitatis-Gemeinde. Es ist den Mitteln der Gemeinde und Ihrer Einwilligung zu verdanken, dass wir diese Sanierung durchgeführt haben. Sie haben uns vertraut und zugestimmt, einen Kredit für diesen Zweck aufzunehmen. Und Sie waren es, die die mit der Sanierung verbundenen Unannehmlichkeiten geduldig ertragen haben. Heute, da wir mitten in unserer Kirche sind, können wir mutig sagen: Es hat sich gelohnt! Vielen Dank für Ihre Aufmerksamkeit.

Igor Chalupec

Stv. Vorsitzender des Kirchengemeinderates, Kurator der Kirchengemeinde

DIECEZJA
WARSZAWSKA
KOŚCIOŁA EWANGELICKO-
-AUGSBURSKIEGO W RP

L. dz. Bpdiwa 42/2019

Warszawa, dnia 15 września 2019 r.

„Ty jesteś Bogiem czyniącym cuda!”

Psalm 77,15a

Przewielebny
ks. Piotr Gaś
Proboszcz
Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
Św. Trójcy w Warszawie

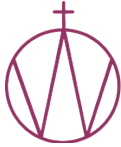
Siostry i Bracia w Chrystusie
w Parafii Ewangelicko-Augsburskiej
Św. Trójcy w Warszawie

***Przewielebny Księżu,
Drogie Siostry i Drodzy Bracia w Jezusie Chrystusie!***

W 80. rocznicę zbombardowania i spalenia kościoła Świętej Trójcy w Warszawie jako rodzina Diecezji Warszawskiej z bólem i smutkiem łączymy się we wspomnieniu tej ogromnej dla społeczności warszawskich ewangelików tragedii. Na szczęście jednak, Nasz Bóg jest Bogiem cudów, które przekraczają wszelkie zrozumienie. On potrafi ożywić, to co umarło, odbudować, to co zostało zniszczone, czego dowodem jest zarówno Wasza żywa i bardzo aktywna wspólnota wiary, nadziei oraz miłości, jak i świeżo wyremontowany kościół parafialny.

Jako Jednota Diecezji pragniemy również wspólnie z Wami dziękować Wszchemocnemu za ten cud odrodzenia i odnowy, który sprawił rękoma wielu zaangażowanych ludzi i instytucji. Jesteśmy przepełnieni dumą, mogąc każdorazowo przebywać w odnowionym kościele Świętej Trójcy – kościele nie tylko pięknym, ale także wyjątkowym, będącym miejscem wielu istotnych oraz symbolicznych wydarzeń dla całego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce.

DIECEZJA
WARSZAWSKA
KOŚCIOŁA EWANGELICKO-
-AUGSBURSKIEGO W RP

L. dz. Bpdiwa 42/2019

Warszawa, den 15. September 2019

„Du bist der Gott, der Wunder tut!”
Psalm 77,15a

Sehr geehrter
Pfr. Piotr Gaś
Probst der Evangelisch-Augsburgischer
St. Trinitatisgemeinde in Warschau

Schwestern und Brüder in Christus
in der Evangelisch-Augsburgischer
St. Trinitatisgemeinde in Warschau

***Sehr geehrter Pfarrer Gaś,
Liebe Schwestern und Brüder in Jesus Christus!***

Am 80. Jahrestag der Bombardierung und Verbrennung der St. Trinitatiskirche in Warschau, erinnern wir uns als Familie der Warschauer Diözese mit Schmerz und Trauer an diese Tragödie, die evangelischen Christen in Warschau widerfahren ist. Glücklicherweise ist unser Gott ein Gott, der Wunder tut, die höher sind als alle Vernunft. Er kann das Verstorbene zu neuem Leben erwecken und das Zerstörte wiederaufbauen, was übrigens durch Ihre lebendige und sehr aktive Gemeinschaft des Glaubens, der Hoffnung und der Liebe sowie durch Ihre frisch renovierte Kirche bewiesen wird.

Als Gemeinschaft der Diözese möchten wir gemeinsam mit Ihnen dem Allmächtigen für dieses Wunder der Wiedergeburt und Erneuerung danken, welches Er mit den Händen vieler engagierter Menschen und Institutionen getan hat. Wir sind voller Stolz jedes Mal wenn wir in der renovierten St. Trinitatiskirche sein dürfen – einer Kirche, die nicht nur schön, sondern auch einzigartig ist und ein Ort vieler wichtiger und symbolischer Ereignisse für die gesamte evangelisch-augsburgische Kirche in Polen.

Jednym z takich wydarzeń z pewnością będzie druga odsłona uroczystości podpisania „Porozumienia o partnerstwie” z parafią katedralną w Berlinie. Z tej okazji proszę przyjąć serdeczne gratulacje oraz słowa uznania za podjęcie wysiłku w dziele pojednania między narodami. Taka postawa jest ze wszech miar chrześcijańska oraz stanowi ewangeliczne świadectwo jednoczącej Bożej mocy we współczesnym świecie.

W tym uroczystym dniu proszę przyjąć najserdeczniejsze życzenia Bożego Błogosławieństwa dla całej Waszej wspólnoty. Niechaj Dobry Bóg Was prowadzi, wyposaży we wszystko, co potrzebne w dziele niesienia chrześcijańskiego poselstwa oraz czyni nieustannie nowe cuda.

Pozostając z modlitwą

ks. bp Jan Cieślak

Die zweite Unterzeichnung der „Partnerschaftsvereinbarung“ mit der Domgemeinde zu Berlin wird sicherlich ein solches Ereignis werden. Bei dieser Gelegenheit möchte ich meine herzlichen Glückwünsche und meine Anerkennung für die Bemühungen um die Aussöhnung zwischen den Völkern zum Ausdruck bringen. Eine solche Haltung ist in jeder Hinsicht christlich und ein evangelisches Zeugnis der einigenden Kraft Gottes in der modernen Welt.

An diesem feierlichen Tag möchte ich Ihrer Gemeinde reichlich Gottes Segen wünschen. Möge der gute Gott Sie leiten, Sie mit alledem versorgen, was Sie brauchen, um die christliche Botschaft weiterzutragen, und ständig neue Wunder tun.

Verbunden im Gebet

Jan Cieślak, Bischof

**2019.09.15 – kościół Św. Trójcy, Warszawa –
Podpisanie partnerstwa z Katedrą w Berlinie –
80 lat od spalenia kościoła – bp Jerzy Samiec**

„Nie bój się bom Ja z Tobą, nie lękaj się, bom Ja Bogiem twoim! Wzmocnię cię, a dam ci pomoc, podeprę cię prawicą sprawiedliwości swojej.” Iz. 41,10

Drogie siostry i bracia w Panu naszym Jezusie Chrystusie!

Dzisiejsze nabożeństwo jest wyjątkowe. Składa się z wielu elementów.

Chcemy wspominać jedną z najczarniejszych kart z historii tego miejsca. 16 września 1939 roku bomby zapalające spowodowały pożar, który zniszczył budynek kościoła. To było bardzo ciężkie doświadczenie dla społeczności ewangelików w pierwszych dniach wojny. Przeżywając dzisiejsze nabożeństwo chcemy też podziękować za tych, którzy w trudnym, powojennym czasie odbudowali ten kościół. To jednak nie wszystko. Dziś chcemy także podziękować Panu Bogu za to, że pozwolił przeprowadzić w ostatnich latach gruntowny remont i nadać świątyni nowy wystrój.

Nie sposób jednak aby nasze myśli, osiemdziesiąt lat po wybuchu wojny, nie biegły do tamtych tragicznych wydarzeń. Dwa tygodnie temu wspominaliśmy wybuch wojny i jej konsekwencje, najpierw tutaj w Warszawie a dzień później w berlińskiej Katedrze.

Siedemnasty września Polakom zawsze będzie się kojarzył z napadem Związku Sowieckiego, który w ślad za Niemcami zaatakował Polskę, tym samym przypieczętowując jej całkowitą klęskę. Wracamy więc myślami do bardzo tragicznych wydarzeń i poruszamy trudne tematy.

Wreszcie świętujemy podpisanie partnerstwa pomiędzy Parafią Św. Trójcy a Parafią Katedralną w Berlinie. Deklaracja wzajemnej współpracy jest możliwa tylko dlatego, że w ciągu ostatnich dziesięcioleci powojennych relacji między narodami Polski i Niemiec doszło do prawdziwego pojednania. Dziś nie patrzymy na siebie jako na wrogów, ale przyjaciół, którzy chcą iść razem w jednym kierunku.

**2019.09.15 – St. Trinitatiskirche, Warschau –
Unterzeichnung der Partnerschaftvereinbarung mit der
Domgemeinde zu Berlin – 80. Jahrestag der Verbrennung
der Kirche – Bf. Jerzy Samiec**

„Fürchte dich nicht, ich bin mit dir; weiche nicht, denn ich bin dein Gott.
Ich stärke dich, ich helfe dir auch, ich halte dich durch die rechte Hand
meiner Gerechtigkeit.“ Jesaja 41,10

Liebe Schwestern und Brüder in unserem Herrn Jesus Christus!

Der heutige Gottesdienst ist ganz besonders. Er besteht aus mehreren Komponenten.

Wir erinnern uns an eine der dunkelsten Seiten in der Geschichte dieses Ortes. Am 16. September 1939, also in den ersten Kriegstagen, wurde das Kirchengebäude von Brandbomben angezündet und zerstört. Für die evangelische Gemeinschaft war es eine deprimierende Erfahrung. Im heutigen Gottesdienst möchten wir auch für diejenigen danken, die in der schwierigen Nachkriegszeit die Kirche wieder aufgebaut haben. Doch das ist noch nicht alles! Heute möchten wir auch Gott für die gründliche Sanierung und Neueinrichtung dieses Gotteshauses danken

Achtzig Jahre nach dem Kriegsausbruch denken wir zwangsläufig an jene tragischen Ereignissen. Erst vor zwei Wochen erinnerten wir uns an den Beginn und die Folgen des Krieges, zuerst hier in Warschau und einen Tag später im Berliner Dom.

Am siebzehnten September denken die Polen immer an den Angriff der Sowjetunion, die nach Deutschland in Polen einmarschiert ist und damit seinen totalen Untergang besiegelt hat. Wir kehren mit unseren Gedanken zu sehr tragischen Ereignissen zurück und sprechen schwierige Themen an.

Und schließlich feiern wir heute die Unterzeichnung einer Partnerschaft zwischen der St. Trinitatisgemeinde und der Domgemeinde zu Berlin. Diese Zusammenarbeitserklärung ist nur möglich, weil sich in den letzten Jahr-

Każdy kto potrafi gotować wie, że gdy do przygotowanej potrawy wrzuci się zbyt wiele różnych przypraw może w efekcie powstać danie, które, ogólnie mówiąc, nie będzie cieszyło się powodzeniem wśród konsumentów.

Czy jest możliwe aby w jednym nabożeństwie połączyć tak wiele różnych wątków? Przywołanie tylko tych, tak różnych momentów z dziejów wskazuje na wielką dynamikę i zmienne koleje losów. Przez to staje się obrazem przypominającym życie człowieka.

Wiemy, że życie składa się z bardzo różnych elementów. Świetnie oddają to słowa Kaznodziei Salomona (Kaz. Sal. 3, 1-11)

*„Wszystko ma swój czas i każda sprawa pod niebem ma swoją porę:
Jest czas rodzenia i czas umierania; jest czas sadzenia i czas wrywania tego, co zasadzono.
Jest czas zabijania i czas leczenia; jest czas burzenia i czas budowania.
Jest czas płaczu i czas śmiechu; jest czas narzekania i czas płasów.
Jest czas rozrzucania kamieni i czas zbierania kamieni;
Jest czas pieszczot i czas wstrzymywania się od pieszczot.
Jest czas szukania i czas gubienia; jest czas przechowywania i czas odrzucania.
Jest czas rozdzierania i czas zszywania; jest czas milczenia i czas mówienia.
Jest czas miłowania i czas nienawidzenia; jest czas wojny i czas pokoju.
Jaki pożytek ma pracujący z tego, że się trudzi?
Widziałem żmudne zadania, które Bóg zadał ludziom, aby się nimi trudzili.
Wszystko pięknie uczynił w swoim czasie, nawet wieczność włożył w ich serca;
a jednak człowiek nie może pojąć dzieła, którego dokonał Bóg od początku do końca.”*

Dlatego dziś miejmy odwagę wspomnieć trudne chwile, które wynikały z chęci dominacji jednych nad drugimi. Ale miejmy odwagę także radośnie dziękować za wszystko dobre, które się wydarzyło.

Dziś, z perspektywy dziesięcioleci, jesteśmy świadomi wszystkich przyczyn, które pchnęły narody w odmęty straszliwej wojny. Czy oznacza to jednak, że jesteśmy mądrzejsi i nie grożą nam te same niebezpieczeństwa? Obawiam się, że nie.

Dlatego tak ważne jest aby umieć głośno nazywać to, co dobre i mówić o tym co jest złe i niebezpieczne. Nie przypadkowo czytamy dziś słowa z księgi proroka Izajasza:

zehnten zwischen Polen und Deutschland eine echte Aussöhnung vollzogen hat. Heute sehen wir uns nicht mehr als Feinde, sondern als Freunde, die gemeinsam in eine Richtung gehen wollen.

Wer kochen kann, der weiß, dass wenn man in einem Gericht zu viele verschiedene Gewürze vermischt, dann das Endergebnis, gelinde gesagt, den Gästen nicht unbedingt gut schmecken muss.

Ist es möglich, so viele verschiedene Themen in einem Gottesdienst zu kombinieren? Ja, denn die Erwähnung ganz unterschiedlicher Momente aus der Geschichte auf die große Dynamik und den wechselnden Verlauf der menschlichen Schicksale hindeutet - So entsteht ein Bild, das dem Leben eines Menschen ähnelt.

Wir wissen, dass das Leben aus sehr unterschiedlichen Elementen besteht. Das spiegelt sich in den Worten des Predigers Salomo wider (Pred. 3, 1-11):

„Ein jegliches hat seine Zeit, und alles Vorhaben unter dem Himmel hat seine Stunde:

Geboren werden hat seine Zeit, sterben hat seine Zeit; pflanzen hat seine Zeit, ausreißen, was gepflanzt ist, hat seine Zeit;

töten hat seine Zeit, heilen hat seine Zeit; abbrechen hat seine Zeit, bauen hat seine Zeit;

weinen hat seine Zeit, lachen hat seine Zeit; klagen hat seine Zeit, tanzen hat seine Zeit;

Steine wegwerfen hat seine Zeit, Steine sammeln hat seine Zeit; Herzen hat seine Zeit, aufhören zu Herzen hat seine Zeit;

suchen hat seine Zeit, verlieren hat seine Zeit; behalten hat seine Zeit, wegwerfen hat seine Zeit;

zerreißen hat seine Zeit, zunähen hat seine Zeit; schweigen hat seine Zeit, reden hat seine Zeit;

lieben hat seine Zeit, hassen hat seine Zeit; Streit hat seine Zeit, Friede hat seine Zeit.

Man mühe sich ab, wie man will, so hat man keinen Gewinn davon.

Ich sah die Arbeit, die Gott den Menschen gegeben hat, dass sie sich damit plagen.

Er hat alles schön gemacht zu seiner Zeit, auch hat er die Ewigkeit in ihr Herz gelegt; nur dass der Mensch nicht ergründen kann das Werk, das Gott tut, weder Anfang noch Ende.“

„Nie bój się bom Ja z Tobą, nie lękaj się, bom Ja Bogiem twoim! Wzmocnię cię, a dam ci pomoc, podeprę cię prawicą sprawiedliwości swojej.”

Potrzebujemy odwagi aby odpowiedzialnie budować naszą przyszłość. Wszak wiemy, że pycha ludzka co pewien czas popycha nas w kierunku konfrontacji. A dzieje ludzkości są pełne wzlotów i upadków. Po okresach, gdy panował pokój przychodziły katastrofy zawieruch wojennych.

Dlatego dziś powinniśmy dziękować Panu Bogu za to co otrzymaliśmy, za możliwość budowania i cieszenia się życiem oraz perspektywami jakie posiadamy.

Dlatego tak ważne, urastające wręcz do symbolu, jest zawarcie partnerstwa pomiędzy Parafią Świętej Trójcy w Warszawie a Parafią Katedralną w Berlinie. Podpisanie tego partnerstwa ma swoje praktyczne znaczenie, dla wiernych obu parafii ale także dla obu Kościołów: Berlina Brandenburgii i Górnych Łużyc oraz Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce.

Pozwólcie, że powrócę do obrazu gotowania potrawy zadając pytanie: Jaka przyprawa powinna być w niej dominująca?

Jestem przekonany, że przede wszystkim wdzięczność. Mamy za wszystko dziękować. Dziękujemy za wszystkie trudne doświadczenia. Nie wiemy jaki miały one cel. Dziękujemy za odwagę tych, którzy narażając się milionom rodaków dążyli do przyznania się do winy, przeproszenia, przebaczenia i pojednania. Było to dzieło rozłożone na dziesięciolecia i kilka pokoleń mądrych przywódców. Wspomnieć trzeba choćby Memorandum Wschodnie, list polskich biskupów katolickich czy mszę o pojednanie w Krzyżowej, w której kanclerz Kohl i premier Mazowiecki przekazali sobie znak pokoju. Gest ten urósł do symbolu przyjacielskich stosunków Polsko – Niemieckich po zerwaniu więzów komunizmu. W listopadzie będziemy obchodzili 30-lecie tego wydarzenia.

Na koniec w „naszej potrawie” powinna znaleźć się przyprawa nadająca jej ostateczny, wyrazisty smak: odwaga odpowiedzialności za teraźniejszość i przyszłość.

W czasach, gdy odradzają się tendencje do nacjonalizmów, gdy coraz częściej słyszy się retorykę wykluczania grup społecznych z różnych powodów, gdy pojawiają się chęci konfrontacji, naszym obowiązkiem jest odważne przypomnienie o tym, że zawsze w historii tego typu postawy prowadziły do nieszczęścia.

Deshalb sollten wir heute den Mut finden, uns an die schwierigen Momente zu erinnern. Momente, die sich aus dem Wunsch ergeben haben, den Anderen zu beherrschen. Aber lasst uns auch den Mut haben, mit Freude für all die guten Dinge zu danken, die seitdem geschehen sind.

Nach Jahrzehnten wissen wir heute von den Gründen, welche die Nationen in die Abgründe eines schrecklichen Krieges gestürzt haben. Bedeutet das aber, dass wir heute klüger sind und nicht den gleichen Gefahren ausgesetzt sind? Ich fürchte, nein.

Deshalb ist es so wichtig, das Gute laut zu benennen, aber auch Klarheit darüber verschaffen, was böse und gefährlich ist. Es ist kein Zufall, dass wir heute die Worte aus dem Buch des Propheten Jesaja lesen:

„Fürchte dich nicht, ich bin mit dir; weiche nicht, denn ich bin dein Gott. Ich stärke dich, ich helfe dir auch, ich halte dich durch die rechte Hand meiner Gerechtigkeit.“

Wir brauchen Mut, um unsere Zukunft verantwortungsvoll zu gestalten. Schließlich wissen wir, dass der menschliche Hochmut uns von Zeit zu Zeit zu Konfrontationen treibt. Und dass die Menschheitsgeschichte von Höhen und Tiefen geprägt ist. Nach Friedensperioden kam es immer wieder zu Katastrophen und Kriegswirren.

Deshalb sollten wir heute Gott dafür danken, was wir erhalten haben, für die Möglichkeit, unser Leben aufzubauen und zu genießen und für die Zukunftsaussichten, die wir haben.

Deshalb ist es so wichtig und sogar symbolisch, dass die St. Trinitatisgemeinde in Warschau und die Domgemeinde zu Berlin eine Partnerschaft schließen. Die Unterzeichnung dieser Partnerschaft hat praktische Bedeutung für die Mitglieder beider Gemeinden, aber auch für die beiden Kirchen: Die Evangelische Kirche Berlin-Brandenburg-Schlesische Oberlausitz (EKBO) und Evangelisch-Augsburgische Kirche in Polen.

Lassen Sie mich noch einmal auf das Bild des Kochens zurückkommen, indem ich die Frage stelle: Welches Gewürz sollte in der Partnerschaft dominieren?

Meine Überzeugung ist: Vor allem Dankbarkeit. Es gibt viele Gründe, dankbar sein können. Wir danken für alle schwierigen Erfahrungen, auch wenn

Bóg posyła swój Kościół do głoszenia Ewangelii pokoju. Daje również odwagę, wzmacnia i podpira swoją prawicą.

Czy sprostamy temu zadaniu? Czy kiedyś, za kolejne osiemdziesiąt lat, nasi potomkowie będą mogli z wdzięcznością oceniać naszą postawę i działania, dziękując za to, że stanęliśmy na wysokości zadania? Czy może odwrotnie, stwierdzą, że zaniedbaliśmy prorockiego urzędu ostrzegania?

„Nie bój się bom Ja z Tobą, nie lękaj się, bom Ja Bogiem twoim! Wzmocnię cię, a dam ci pomoc, podeprę cię prawicą sprawiedliwości swojej.”

Amen

wir nicht wissen, was ihr Zweck war. Wir danken für den Mut der Menschen, die - den Zorn ihrer Landsleute riskierend - versuchten, Schuldgeständnis, Abbitte, Vergebung und Versöhnung herbeizuführen. Dieser Prozess dauerte Jahrzehnte und bedurfte einer Reihe weiser Führungspersonen. Erwähnen sollte man in diesem Kontext: die Ostdenkschrift, der Brief polnischer katholischen Bischöfe und die Versöhnungsmesse in Kreisau, bei der der Bundeskanzler Kohl und der Ministerpräsident Mazowiecki den Friedensgruß ausgetauscht haben. Später, nachdem wir uns den Fesseln des Kommunismus entrissen haben, ist diese Geste zu einem Symbol freundschaftlicher deutsch-polnischer Beziehungen geworden. Im November werden wir das 30-jährige Jubiläum dieses Ereignisses feiern.

Schließlich sollte „unser Gericht“ ein Gewürz enthalten, das ihm seinen finalen, unverwechselbaren Geschmack verleiht: den Mut, für die Gegenwart und die Zukunft Verantwortung zu übernehmen.

In einer Zeit, in der nationalistische Tendenzen wiederbelebt werden; in der eine Rhetorik, die ganze Gruppen aus der Gesellschaft ausgrenzen will, immer häufiger laut wird; in der auch Wünsche nach Konfrontation hochkommen, sind wir verpflichtet, die Menschen mutig daran zu erinnern, dass solche Haltungen in der Geschichte immer zum Elend geführt haben.

Gott schickt Seine Kirche auf den Weg, damit sie das Evangelium des Friedens predigt. Er schenkt ihr auch Mut, stärkt sie und unterstützt mit Seiner rechten Hand.

Sind wir der Aufgabe gewachsen? Werden unsere Nachkommen in achtzig Jahren für unsere heutigen Haltungen und unser Verhalten dankbar sein? Werden sie dafür danken, dass wir uns der Herausforderung gestellt haben? Oder werden sie umgekehrt sagen, dass wir die prophetische Pflicht, die Menschen zu warnen, vernachlässigt haben?

„Fürchte dich nicht, ich bin mit dir; weiche nicht, denn ich bin dein Gott. Ich stärke dich, ich helfe dir auch, ich halte dich durch die rechte Hand meiner Gerechtigkeit.“

Amen

**Pozdrowienie
przewodniczącego kolegium katedralnego
Nadprobostwa i Katedry w Berlinie
dr. h.c. Volkera Faigle**

**z okazji podpisania Porozumienia o Partnerstwie
pomiędzy
Parafią Św. Trójcy w Warszawie
oraz
Nadprobostwem i Katedrą w Berlinie**

w dniu 15 września 2019 w Warszawie

***Drogi Księżę Proboszczu,
szanowna Rado Parafialna, drodzy Parafianie Parafii Św. Trójcy,
drodzy Goście!***

Z wielką radością pragnę Państwu w dzisiejszym, pamiętnym dniu przekazać pozdrowienia od Kolegium Katedralnego i całej społeczności Nadprobostwa i Katedry w Berlinie. Z wdzięcznością i pokorą stoję przed Wami razem z przybyłą z Berlina delegacją naszej parafii oraz Berlińskiego Chóru Państwowego i Katedralnego.

Nasze serca wciąż przepełnia wspomnienie o nabożeństwie, które odbyło się 1 września w Katedrze Berlińskiej, upamiętniającym napaść niemieckich sił zbrojnych na Wasze Państwo i jego zniszczenie 80 lat temu. Oprócz wielkiej radości, jaką napawa nas partnerstwo, które zawieramy podczas dzisiejszego nabożeństwa, nie możemy i nie chcemy pomijać obciążającej nas historii. Dlatego stoję tu również w pokorze, zwłaszcza dzisiaj, w przeddzień 80. rocznicy zniszczenia Kościoła Św. Trójcy. Bezprzykładna polityka wyniszczenia i nazistowskich Niemiec w dniu 16 września 1939 roku nie zatrzymała się również przed tym – dziś odbudowanym i pięknie wyremontowanym – kościołem. To nas, gości z Niemiec, szczególnie w dzisiejszym dniu, przepełnia wstydem i żalem.

**Grußwort
des Vorsitzenden des Domkirchenkollegiums
der Oberpfarr- und Domkirche zu Berlin
Dr. h.c. Volker Faigle**

**anlässlich der Unterzeichnung der Partnerschaftvereinbarung
zwischen der
St. Trinitatisgemeinde zu Warschau
und der
Oberpfarr- und Domkirche zu Berlin
am 15. September 2019 in Warschau**

*Sehr geehrter Herr Pfarrer Dr. Gas,
verehrte Damen und Herren des Kirchenvorstandes und liebe Mitglieder
der St. Trinitatisgemeinde,
liebe Festgäste,*

mit großer Freude überbringe ich Ihnen an diesem heutigen, so denkwürdigen Tag die Grüße des Domkirchenkollegiums und der gesamten Gemeinde der Oberpfarr- und Domkirche zu Berlin. In Dankbarkeit und Demut zugleich stehe ich hier vor Ihnen, zusammen mit den aus Berlin angereisten Mitgliedern unserer Gemeinde und des Staats- und Domchores.

Wir sind noch immer erfüllt vom Gottesdienst, den wir am 1. September im Berliner Dom zum Gedenken an den Überfall und die Zerstörung Ihres Landes durch die deutsche Wehrmacht vor 80 Jahren begangen haben. Bei aller Freude über die in diesem Gottesdienst gemeinsam geschlossene Partnerschaft können und wollen wir aber auch die belastende Geschichte nicht ausblenden. Deshalb stehe ich heute auch in Demut vor Ihnen, besonders heute, am Vortag des 80. Jahrestages der Zerstörung der St. Trinitatis-Kirche. Auch vor dieser nun wieder aufgebauten und so schön renovierten Kirche machte die beispiellose Vernichtungs- und Auslöschpolitik Nazi-Deutschlands am 16. September 1939 nicht Halt. Das erfüllt uns, die Gäste aus Deutschland, besonders auch am heutigen Tag mit Scham und Trauer.

Tym bardziej jesteśmy głęboko poruszeni, że mimo tej bolesnej przeszłości, o której nie można zapomnieć, możemy przypieczętować nasze Partnerstwo – dwa tygodnie temu w Katedrze Berlińskiej i dzisiaj tu w Warszawie.

Jest to dar, który zawdzięczamy sile naszej chrześcijańskiej wiary, która nas zachęciła do budowania mostów porozumienia i otwierania drzwi pojednania. Dziękuję Ci, drogi Bracie Proboszczu, że w Berlinie wyciągnęliście do nas rękę w geście pojednania, głęboko nas to poruszyło. Pragniemy tę dłoń z wdzięcznością ująć i z Wami wszystkimi z radością i optymizmem przejść przez drzwi nadziei i przebaczenia. W tym miejscu serdecznie dziękuję ks. Justusowi Werdinowi, który pomógł nam zbudować ten most prowadzący z Berlina do Warszawy.

Od pierwszego dnia rozmów na temat nawiązania partnerstwa pomiędzy naszymi parafiami znaleźliśmy w Parafii Św. Trójcy otwarte serca, gotowe na porozumienie i pojednanie, oraz wielką chęć współpracy. Dziękuję, że jeszcze raz tak wyraźnie podkreśliliście to przy okazji Waszej wizyty w Berlinie wraz z wspaniałym chórem Parafii Św. Trójcy dwa tygodnie temu.

Drodzy parafianie i goście. Nie chcemy poprzez nasze partnerstwo uprawiać polityki polsko-niemieckiej, a raczej z bogactwa naszej wiary i mocy Ducha Świętego wnieść nasz skromny, a jednak ważny wkład w to, by Dobra Nowina pojednania i miłości torowała sobie drogę pomiędzy naszymi parafiami i naszymi krajami. Tak właśnie możemy i pragniemy z zadowoleniem i radością patrzeć w przyszłość. To będzie dobry i ekscytujący wspólny czas. Jestem o tym przekonany.

Bardzo się na to cieszymy, a Pana Kościoła prosimy, by zechciał hojnie pobłogosławić partnerstwo pomiędzy naszą berlińską i Waszą warszawską parafią.

Zaś w tym duchu, zapraszam wszystkich serdecznie do Berlina, a przede wszystkim i z całego serca do Katedry Berlińskiej.

Dr. h.c. Volker Faigle

Przewodniczący Kolegium Katedralnego
Nadprobostwa i Katedry w Berlinie

Umso mehr sind wir tief bewegt, dass es, eingedenk dieser schmerzhaften und nie zu vergessenden Vergangenheit, möglich wurde, vor zwei Wochen im Berliner Dom und nun heute hier in Warschau eine Partnerschaftvereinbarung zwischen unseren Gemeinden zu besiegeln.

Dieses Geschenk verdanken wir der Kraft unseres christlichen Glaubens, der uns ermutigt hat, Brücken der Verständigung zu bauen und Türen der Versöhnung aufzutun. Ich danke Ihnen, lieber Bruder Gas, dass Sie uns in Berlin die Hand zur Versöhnung gereicht haben, das hat uns tief berührt. Wir wollen diese Hand dankbar ergreifen und mit Ihnen allen die Tür der Hoffnung und Vergebung froh und zuversichtlich durchschreiten. Ganz herzlich danke ich an dieser Stelle Herrn Pfarrer Werdin, der uns geholfen hat, die Brücke von Berlin nach Warschau zu schlagen.

Vom ersten Tag unserer gemeinsamen Gespräche zur Aufnahme der Gemeindepартnerschaft fanden wir in der St. Trinitatisgemeinde offene Herzen zur Verständigung, Versöhnung und die große Bereitschaft zur Zusammenarbeit. Danke, dass Sie dies auch durch Ihren Besuch vor zwei Wochen in Berlin, zusammen mit dem wunderbaren Chor der St. Trinitatisgemeinde, noch einmal so deutlich unterstrichen haben.

Liebe Gemeinde und Festgäste. Wir wollen mit unserer Partnerschaft keine deutsch-polnische Politik machen, sondern durch den Reichtum unseres Glaubens und die Kraft des Heiligen Geistes unseren bescheidenen, aber doch wichtigen, Beitrag dazu leisten, dass die frohe Botschaft von der Versöhnung und der Liebe sich zwischen unseren Gemeinden und unseren Ländern Bahn bricht. So können und wollen wir froh und fröhlich gemeinsam in die Zukunft blicken. Es wird eine gute und spannende gemeinsame Zeit werden. Davon bin ich überzeugt. Darauf freuen wir uns sehr und wir erbitten vom Herrn der Kirche, dass er unsere Gemeinde-Partnerschaft zwischen Berlin und Warschau reich segnen möge.

In diesem Sinne, seien Sie alle immer willkommen in Berlin und vor allem und von ganzem Herzen besonders im Berliner Dom.

Dr. h.c. Volker Faigle

Vorsitzender des Domkirchenkollegiums
der Oberpfarr- und Domkirche zu Berlin

Panie Przewodniczący Collegium Berlińskiej Katedry doktorze Feigle,

Drogi Księżę Müller,

Siostry i Bracia w Chrystusie,

P.T. Zebrani w kościele Świętej Trójcy w Warszawie i łączący się z nami za pośrednictwem transmisji internetowej,

W miniony poniedziałek uczestniczyłem w nabożeństwie w bazylice św. Bartłomieja w Rzymie. To kościół, który Jan Paweł II wyznaczył jako miejsce wspominania i zachowania pamięci o nowych męczennikach i świadkach wiary w XX i XXI wieku. Zebrani tam chrześcijanie z Polski i Niemiec wraz ze Wspólnotą Sant'Egidio wspomnieli w wieczornej liturgii śp. ks. bp. Juliusza Burschego. W trakcie nabożeństwa na ołtarzu poświęconym pamięci ofiar nazizmu obok pamiątki przypominającej między innymi męczennika ojca Maksymiliana Kolbe, 9 września 2019 roku został złożony w liturgicznym akcie list biskupa Juliusza Burschego napisany 15 czerwca 1941 r. w obozie koncentracyjnym Sahchsenhausen. Piękny poruszający list do rodziny w Warszawie ma przypominać wszystkim modlącym się w bazylice św. Bartłomieja w Rzymie o świadectwie wiary Juliusza Burschego - chrześcijanina niemieckiego pochodzenia, Polaka z wyboru, ewangelika z Warszawy, byłego proboszcza naszej Parafii, biskupa Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce. To poruszający akt budujący Kościół Powszechny!

Kiedy zwiedzaliśmy tę bazylikę przed wieczorną liturgią wspomnienia i upamiętnienia bp. Juliusza Burschego, stanęliśmy także przed ołtarzem, przy którym wspomina się męczenników Bliskiego Wschodu i Azji. Na ołtarzu jest umieszczony zeszyt, który należał do Abish Masih`a – chłopca z Pakistanu, ucznia ze szkoły pokoju Wspólnoty Sant'Egidio w Lahore. Abish został zabity 15 marca 2015 roku w ataku terrorystycznym na rzymskokatolicki kościół w Yohannabadzie. W swoim zeszycie napisał: „Co to jest wspólnota? To różni ludzie, którzy są razem i współpracują ze sobą, żeby czynić świat lepszym.” To proste, piękne i prawdziwe świadectwo dziecka, chrześcijanina z Pakistanu!

Ks. bp Markus Dröge w swoim kazaniu wygłoszonym 1 września 2019 r. w katedrze berlińskiej zwrócił się do nas wszystkich zgromadzonych na nabożeństwie pojednania w następujących słowach:

Sehr geehrter Herr Dr. Feigle,

Lieber Herr Müller ,

Schwestern und Brüder in Christus,

Damen und Herren in der St. Trinitatiskirche in Warschau, liebe Zuschauerinnen und Zuschauer der Internetübertragung,

Letzten Montag habe ich einen Gottesdienst in der Basilika St. Bartholomäus in Rom besucht. Es ist die Kirche, die Johannes Paul II. als Ort der Erinnerung an neue Märtyrer und Glaubenszeugen im 20. und 21. Jahrhundert bestimmt hat. Wir haben uns dort als Christen aus Polen und Deutschland zusammen mit der Gemeinschaft Sant'Egidio versammelt, um in einer Abendliturgie Bischof Juliusz Bursche zu gedenken. Auf dem Altar zur Erinnerung an die Opfer des Nationalsozialismus wurde während des Gottesdienstes am 9. September 2019, neben einer Reliquie des Märtyrers Maximilian Kolbe, in einem liturgischen Akt ein Brief von Bischof Julius Bursche, den er am 15. Juni 1941 im KZ Sachsenhausen geschrieben hatte, hinterlegt. Der schöne, bewegende Brief an seine Familie in Warschau soll alle in der Basilika St. Bartholomäus in Rom Betenden an das Glaubenszeugnis von Juliusz Bursche erinnern – Er war ein Christ deutscher Herkunft, ein Pole aus freier Wahl, ein evangelischer Christ aus Warschau, ehemaliger Pfarrer unserer Gemeinde, Bischof der Evangelisch-Augsburgischen Kirche in Polen. Es war ein bewegender Akt, der die Weltkirche aufbaut!

Als wir noch vor der Abendliturgie der Erinnerungen und des Gedenkens an Bischof Juliusz Bursche die Basilika besichtigten, fanden wir uns plötzlich auch vor einem Altar, der an die Märtyrer aus dem Nahen Osten und Asien erinnert wird. Auf dem Altar ist ein Notizbuch zu sehen, das Abish Masih, einem pakistanischen Jungen und Schüler der Friedensschule der Sant'Egidio Gemeinschaft in Lahore gehörte. Abish kam am 15. März 2015 bei einem Terroranschlag auf eine römisch-katholische Kirche in Yohannabad ums Leben. In seinem Notizbuch schrieb er: „Was ist Gemeinschaft? Es sind verschiedene Menschen, die zusammen sind und zusammenarbeiten, um die Welt zu einem besseren Ort zu machen.“ Es ist ein einfaches, schönes und wahres Zeugnis eines Kindes, eines Christen aus Pakistan!

In seiner Predigt während des Versöhnungsgottesdienstes im Berliner Dom am 1. September 2019 hat uns Bischof Markus Dröge mit den folgenden Worten angesprochen:

„To co dziś robimy, wcale nie jest oczywiste. To wielki dar, który możemy dzisiaj przyjąć... To że tu dzisiaj jesteście, to dla nas wielki znak, który przyjmujemy z wdzięcznością. Razem z nami dajecie dzisiaj znak pojednania. Głęboko mnie to porusza. „

To nie jest samo przez się zrozumiałe, że jesteśmy wspólnotą różnych ludzi, którzy gromadzą się i jednoczą, aby czynić świat lepszym. To nie jest samo przez się zrozumiałe, że możemy wybaczyć, pojednać się i żyć dla pokoju. To wielki dar i radość, że wolno nam być razem i jednoczyć się w święty-
ni podniesionej z popiołów, w której modlą się ewangelicy oraz inni chrze-
ścijanie różnych tradycji. To dar i radość dla nas, że w tym miejscu ludzie
różnych przekonań i światopoglądów odnajdują dla siebie miejsce zatrzy-
mania i refleksji. To dar dla nas, że wolno nam dawać świadectwo wybacze-
nia, pojednania i pokoju. To wielki dar, ale zarazem także wielkie zadanie,
które przyjmujemy! Cieszymy się, że możemy ten dar i zadanie przyjmować
z Wami wszystkimi zgromadzonymi w kościele Świętej Trójcy, z naszymi
Siostrami i Braćmi z partnerskiej Parafii katedralnej w Uppsali i z naszymi
Siostrami i Braćmi z partnerskiej Parafii Katedralnej w Berlinie!

Niech Bóg nam błogosławi w przyjmowaniu i pielęgnowaniu Jego darów dla
dobra wspólnego!

ks. Piotr Gaś

„es ist nicht selbstverständlich, was wir heute tun. Es ist ein großes Geschenk, das wir heute empfangen dürfen... Sie feiern heute mit uns ein Zeichen der Versöhnung. Das berührt mich tief.“

Es ist nicht selbstverständlich, dass wir eine Gemeinschaft von verschiedenen Menschen sind, die zusammenkommen und sich zusammenschließen, um die Welt zu einem besseren Ort zu machen. Es ist nicht selbstverständlich, dass wir einander vergeben, uns versöhnen und für den Frieden leben können. Es ist ein großes Geschenk und eine große Freude zusammen zu sein, vereint in einem Gotteshaus, das aus der Asche erhoben wurde, in dem Evangelische und Christen andere Traditionen beten. Es ist ein Geschenk und eine Freude für uns, dass an diesem Ort Menschen mit unterschiedlichen Überzeugungen und Weltanschauungen einen Ort finden, an dem sie innehalten und sich besinnen können. Es ist ein Geschenk für uns, dass wir ein Zeugnis von Vergebung, Versöhnung und Frieden ablegen dürfen. Es ist ein großes Geschenk, aber es ist auch eine große Aufgabe, die wir auch annehmen! Wir freuen uns über dieses Geschenk und diese Aufgabe mit Ihnen allen, die Sie in der St. Trinitatiskirche versammelt sind, mit unseren Schwestern und Brüdern aus der Partner-Domgemeinde in Uppsala und mit unseren Schwestern und Brüdern aus der Partner-Domgemeinde zu Berlin!

Möge Gott uns bei der Annahme und Pflege Seiner Gaben für das Gemeinwohl segnen!

Pfr. Piotr Gaś

POROZUMIENIE O WSPÓŁPRACY PARTNERSKIEJ

między

Parafią Ewangelicko-Augsburską Świętej Trójcy w Warszawie

a

Nadprobostwem i Katedrą w Berlinie

**w ramach przyjacielskiej współpracy między Ewangelickim Kościołem
w Berlinie-Brandenburgii i Śląskich Górnych Łużyc**

oraz

Kościółem Ewangelicko-Augsburskim w Polsce

„Oto sprawiłem, że przed tobą otwarte drzwi, których nikt nie może zamknąć.“

Obj. 3, 8

Od wieków Polskę i Niemcy łączy burzliwa historia. Trudno znaleźć dwa inne sąsiadujące kraje, których relacje byłyby w takim stopniu obciążone historycznymi wydarzeniami jak stosunki między naszymi narodami. Parafia Świętej Trójcy w Warszawie oraz Nadprobostwo i Katedra w Berlinie chcą w ramach partnerskiej współpracy wnieść swój wkład w konstruktywną, pojednaną i zorientowaną na pokój przyszłość między naszymi społeczeństwami.

Nasza chrześcijańska wiara zachęca nas do budowania mostów porozumienia i pojednania. Niniejsze Porozumienie o współpracy partnerskiej między naszymi Zborami w Warszawie i Berlinie zawarte w osiemdziesiątą rocznicę wybuchu II wojny światowej 1 września 1939 r. postrzegamy jako kolejny i wymierny krok na drodze do pojednania między dwoma Kościołami i narodami.

Nasze partnerstwo chcemy kształtować w duchu siostrzano-braterskiej miłości, nie zapominając przy tym o trudnych kartach naszej historii.

Parafia
Ewangelicko-Augsburska
Świątej Trójcy w Warszawie

VEREINBARUNG EINER PARTNERSCHAFT

zwischen der

St.-Trinitatis-Kirchengemeinde zu Warschau

und der

Oberpfarr- und Domkirche zu Berlin

im Rahmen einer freundschaftlichen Zusammenarbeit zwischen der

Evangelischen Kirche

Berlin-Brandenburg-schlesische Oberlausitz und

der Evangelisch-Augsburgischen Kirche in Polen.

„Siehe, ich habe vor dir eine Tür aufgetan und niemand kann sie zuschließen.“

Offenbarung 3, 8

Seit Jahrhunderten verbindet Deutschland und Polen eine wechselvolle Geschichte. Wir sind uns bewusst, dass kaum ein Verhältnis zwischen zwei Nachbarstaaten durch historische Begebenheit ähnlich belastet ist, wie das zwischen unseren beiden Ländern. Die Gemeinden der St. Trinitatiskirche zu Warschau und der Oberpfarr- und Domkirche zu Berlin wollen im Rahmen ihrer partnerschaftlichen Verbindung sich um eine konstruktive, versöhnende und friedliche Zukunft im Verhältnis zwischen unseren Ländern bemühen.

Unser christlicher Glaube ermutigt uns, Brücken der Verständigung zu bauen und Türen der Versöhnung aufzutun. Deshalb begründen wir aus Anlass des Gedenkens an den Beginn des Zweiten Weltkrieges am 1. September 1939 als sichtbaren Schritt auf dem Weg zur Versöhnung zwischen zwei Kirchen und Völkern die Partnerschaft zwischen unseren beiden Gemeinden in Warschau und Berlin.

Wir wollen diese Partnerschaft in geschwisterlicher Liebe gestalten und die Wahrheit unserer belastenden Geschichte nicht ausblenden.

Jako instrumenty partnerskiej współpracy postrzegamy m. in.:

- wspieranie wymiany i kontaktów między członkami naszych Parafii,
- wspólne projekty edukacyjne i młodzieżowe,
- wymianę w zakresie muzyki kościelnej poprzez udział chórów i muzyków w nabożeństwach i innych wydarzeniach muzycznych,
- wspólne sympozja, warsztaty i seminaria,
- współudział w życiu naszych Parafii,
- wzajemne wspieranie się przy zwiastowaniu Ewangelii i modlitwę za siebie nawzajem.

Porozumienie sporządzono w dwóch egzemplarzach w języku polskim i dwóch w języku niemieckim.

Porozumienie wchodzi w życie w dniu 1 września 2019 roku i będzie podlegało ocenie po pięciu latach.

Berlin, w 11. Niedzielę po Trójcy Świętej, w 80. rocznicę wybuchu II wojny światowej,
1 września 2019 r.

Warszawa, w 13. Niedzielę po Trójcy Świętej, w przeddzień 80. rocznicy spalenia kościoła
Świętej Trójcy w Warszawie przez niemieckiego najeźdźcę, 15 września 2019 r.

ks. Piotr Gaś
Prezes Rady Parafialnej
Parafii Świętej Trójcy w Warszawie

Volker Faigle
Przewodniczący Kolegium Katedralnego
Nadprobostwa i Katedry w Berlinie

Igor Chalupec
Wiceprezes Rady Parafialnej
Parafii Świętej Trójcy w Warszawie

ks. Thomas C. Müller
Kaznodzieja Katedralny
Nadprobostwa i Katedry w Berlinie

Als Instrumente des partnerschaftlichen Miteinanders sehen wir u.a.:

- Die Förderung des Austauschs und der Kontakte zwischen den Gemeindegliedern beider Gemeinden
- gemeinsame Jugend- und Bildungsprojekte zwischen den Gemeinden
- die Kirchenmusik durch wechselseitige Mitwirkung von Chören und Musikern in Gottesdiensten und andere musikalische Veranstaltungen
- gemeinsame Vortragsveranstaltungen, Workshops und Seminare
- die gegenseitige Teilhabe am Leben der Gemeinden
- die gegenseitige Unterstützung bei der Verkündigung des Evangeliums und der Fürbitte.

Diese Vereinbarung wird in zwei polnischen und zwei deutschen Ausfertigungen erstellt.

Die Vereinbarung tritt mit der Unterzeichnung am 1. September 2019 in Kraft und soll nach jeweils fünf Jahren evaluiert werden.

Berlin, 11. Sonntag nach Trinitatis, am 1. September 2019 – dem 80. Jahrestag des Ausbruchs des 2. Weltkrieges

Warschau, 13. Sonntag nach Trinitatis, am 15. September 2019 – dem Vortag des 80. Jahrestages der Zerstörung der St.-Trinitatis-Kirche durch die deutschen Angreifer

Pfarrer Dr. h.c. Piotr Gaś
Vorsitzender des Gemeinderates
St.-Trinitatis-Kirchengemeinde Warschau

Dr. h.c. Volker Faigle
Vorsitzender des Domkirchenkollegiums
Oberpfarr- und Domkirche Berlin

Igor Chalupec
Stellvertretender Vorsitzender des
Gemeinderates
St.- Trinitatis-Kirchengemeinde Warschau

Domprediger Thomas C. Müller
Stellvertretender Vorsitzender des
Domkirchenkollegiums
Oberpfarr- und Domkirche Berlin

